

HISTORICKÁ
DETEKTIVKA

NOČNÍ MOTÝL

PŘÍPAD RYTÍŘE
MOJMÍRA MRÁZE
ZE ŽEZLIC

Ondřej S. Nečas

MYSTERY PRESS

NOČNÍ MOTÝL

PŘÍPAD RYTÍŘE
MOJMÍRA MRÁZE ZE ŽEZLIC

Ondřej S. Nečas

MYSTERY PRESS

2019

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představivosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Ondřej S. Nečas, 2019

Cover Image © Lubomír Kupčák, 2019

Cover Art © Lukáš Tuma, 2019

Czech Edition © Mystery Press, Praha 2019

ISBN 978-80-7588-123-6 (pdf)

KAPITOLA

PRVNÍ

Noční obloha byla jasná a posetá hvězdami. Její čistotu poskvřnilo jen málo mraků, které vítr ve výšinách hnal od západu, ale sem dolů dosáhly pouze občasné závany nočního vánku. Bylo ticho, nic se nehýbalo. Dva muži stáli na louce u výběžku lesa a naslouchali, ale kromě občasného hlasu sovy a sem tam zaskřípání kmene stromu neslyšeli nic.

Menší z mužů si dřepł do trávy a těžce oddechoval, po zátylku mu stékal pot. Jeho druh stál vzpřímeně a bez hnutí hleděl kamsi do neprostupné temnoty mezi stromy, oči se mu ani nepohnuly. Vypadá trochu jako pták, pomyslel si menší muž; tvor, který se vždycky drží s jistou zasmušilou důstojností, i tehdy, když zobákem rozrývá čerstvý hrob.

Bezděky si otřel dlaně do nohavic. Louka zvlhlá noční rosou voněla po pelyňku, ale pach smrti zůstával přítomný, byl vlezlý a neodbytný jako nevíтанý přítel.

„Byla to dlouhá noc,“ odkašlal si.

Druhý muž se nehýbal. Už byl myšlenkami jinde, to bylo zřejmé. On ten pach nevnímal, neměl o jeho přítomnosti tušení. Mrtví pro něj byli jako... vzpomínky, jež se nechtějí vybavit, lhotejní kolemjdoucí, kteří neodpovídají na volání. Neviděl je jako schránky, jež se v hlíně rozpadají v prach a čekají na poslední soud, pro něj vlastně nikdy neodešli.

Menší muž si odplivl. Já mrtvé znám, chtělo se mu říct, jsou tiší a pokojní, a jestli po něčem netouží, je to pozornost. Jenže v tvé hlavě, příteli, tam nejspíš pořádají hodokvas.

„Měli bysme jít,“ zkusil to znovu. „Bude svítat.“

Nebyla to pravda, spíše přání, do rozbřesku jistě zbývalo pár hodin. S nadějí přehlédl východní obzor a oči mu sjely do koruny dubu. Mrtvá víla mu vracela pohled a její oči byly prázdné, až děsivě prázdné a zbavené všeho lidského. Tvář ukrytá v lesklém peří se v sevření provazu zvedala vzhůru, a přesto jako by se obracela na něj a zakalené sivé oči hledaly jeho vědomí.

„Nekoukej na mě,“ zašeptal bezděky.

Nahmatal čutoru u pasu a přihnul si trnkové pálenky. Mrtvolný pach ustoupil, ale nezmizel.

„Mluví k tobě?“ otázal se náhle jeho druh.

Přikývl s hrdlem lahve mezi zuby.

„Neměli jsme...“ zachrchlal a polkl palčivý mok, který jej dnes vůbec nezahřál. „Neměli jsme jí to dělat. Ona...“

„Je nádherná,“ pravil muž podobný havranovi s očima upřenými vzhůru. „Nikdy ve svém ubohém životě nebyla tak krásná. Jistě je šťastná, když to vidí. Pokud dnes k tobě přijde, nezaháň ji, vyslechni, co ti chce říct.“

Odkudsi z veliké dálky zazněl hlas trubky ponocného, jenž připomínal, že noc aspoň z malé části stále patří lidem, a ne jen nočním tvorům.

„To určitě,“ zamumlal a odvrátil zrak. Ty sám si užívej společnosti proradných stvoření, dodal v myšlenkách, jen ať tě její studená kůže zahřeje.

Vánek rozčechral peří na prsou mrtvé dívky, jako by se chystala rozevřít náruč.

„Jdeme,“ vyskočil na nohy, „pro lásku boží, pojďme už odtud!“

Tma je pohltila a víla zůstala sama v chladném objetí větvi a padající rosy.

KAPITOLA DRUHÁ

Kočár se znakem moravského zemského soudu provázený družinou deseti jezdců jednotvárně skřípal na kamenité cestě.

V čele jeli dva muži s praporci na kopích a v jejich zamračených tvářích bylo možno číst, že taková jízda nepatří k povinností, po kterých by toužili. Blížilo se poledne a na cestě byli od brzkého jitra. Dávno vzdali snahu držet prapory rovně a ve stejné výšce, opírali si je o závěsy na sedlech a snažili se co nejvíce ulevit zdřevěnělým pažím. Nevrlé hleděli na nerovný úsek cesty, který se před nimi táhl a postupně spadal do údolí k řece.

Na protějším břehu cesta zase stoupala do svahu kopce vymýceného tak, aby holý pruh otevřené krajiny umožňoval nerušený výhled na údolí a přívoz, kterým musel projet každý, kdo chtěl užít této zemské silnice. Hrad nahoře na kopci se rýsoval proti čisté obloze a jeho kamenné stěny v ostrém podzimním slunci vypadaly tmavší, než by měly být, jako přísná, trochu nepatřičná skvrna na zeleném úbočí.

Za kočárem jeli ve dvojicích další ozbrojení muži a průvod uzavíral jejich velitel, rytíř Mojmír Mráz ze Žezlic. Byl to mohutný muž s divokým ježatým obočím, vousem a rozčepýřenými kníry, což byl jediný porost jeho hlavy. Holou lebku si zakrýval čapkou z králičí kůže s dovnitř obrácenou kožešinou a přes levé oko měl přetaženou pásku z černého hedvábí. Nosil

ji tak, třebaže na oko trochu viděl, měl ho ale ošklivě zkřivené po staré ráně píkou a světlo mu nedělalo dobře.

Seděl zachumlán v těžkém vlněném plášti, jehož dlouhé cípy přetáhl přes boky a zadek koně, jako by chtěl i svému zvířeti dopřát tepla. Vraník byl trochu podobný svému pánu, měl zjizvenou hlavu i plece, chyběla mu půlka ucha a krok měl pravidelný a úsporný, jako by věděl, že každý zbytek sil se mu ještě může hodit.

Mojmír Mráz zastával úřad soudního zmocněnce zemského hejtmána, jeho úkolem bylo jménem nejvyššího moravského úředníka prosazovat rozhodnutí soudu tam, kde bylo třeba, a ve spletitějších případech napomáhat těmto rozhodnutím patřičným ověřováním nezbytných informací. To zahrnovalo občas tvrdé jednání s urozenými muži, kteří byli pohnáni k soudu a odmítli se dostavit, občas opatrnou diplomacii, probírání se záplavou lží a překrucování skutečnosti, někdy vciťování se do myšlenek svědků a pochopení jejich spletitých zákoutí, a někdy prostě jen zajištění bezpečného doprovodu, když se musel některý z významnějších soudních úředníků vydat na cesty.

„To už je Kružanov?“ uslyšel vedle sebe a vytrhl se tak ze zadumání.

Po jeho boku klusal jinoch oděný jen v lehkém kabátci s pláštěm, který mu splýval z ramenou, aniž by si kladl ambice jakkoliv svého nositele chránit před svěžím povětrím podzimního dne.

Kristián Strachovský, jeho páže, měl nepříjemný zvyk najít za každé situace zbytečnou otázku, kterou by mohl položit.

„Jsem na něj zvědavý,“ pokračoval. „Ty pana Dadiboha z Prosenic znáš, že, pane?“

„Bojovali jsme spolu,“ odvětil Mojmír Mráz.

„A to... bok po boku, nebo proti sobě?“

„Nu, věci jsou někdy složité, jak víš. U Konopiště jsme bojovali společně za krále Jiřího, ačkoliv Dadiboh byl dříve přítelem

Zdeňka ze Šternberka, který se postavil proti králi. Ale za čas přešel na stranu Matyáše Korvína, takže jsme byli vlastně nepřátelé. A dnes...“ odmlčel se a tváří mu přelétl letný úsměv, „dnes má každý z nás nějaký úřad v zemské vládě pod moravským králem, jenž sedí kdesi v Uhrách a sdílí nedělitelnou českou korunu s polským Vladislavem z rodu Jagellonců. A zda jsi přítel, nebo nepřítel vyplývá z toho, který z urozených pánů si tě pamatuje. Jestli sami na něco vzpomínáme, jsou to spíš týdny a měsíce trávené v ležení, pitky před bitvou... taková společenství ve vzpomínkách přetrvávají, zatímco ty nepříjemné části odvál čas.“

„Je opravdu tak bohatý, jak se povídá?“ vyrazil Kristián, který nerad setrval u jednoho tématu příliš dlouho.

„Nevím, co se povídá,“ opáčil Mojmír zachmuřeně.

„Že prý jeho otec nashromáždil jmění za husitských válek,“ vypočítával Kristián, „a to spíše z vypálených klášterů než jako čestnou válečnou kořist, a že stačil včas přejít na Zikmundovu stranu, a tak si udržet pozemky. A sám Dadiboh prý dostal od krále Matyáše několik měst, ale prodal je Vilémovi z Pernštejna za roční rentu a ponechal si jen tento hrad, kde se stará o výběr mýta na obchodní cestě...“

„A má sklepení plné pokladů, co?“ zasmál se Mojmír. „Nesmíš věřit všem povídkám. Pokud já si pamatuji, byl Dadiboh už tenkrát před dvaceti lety spíš asketický typ, neovládaly ho vášně ani pro mamon, ani pro nic jiného.“

Kristián se nechtěl vzdát romantických představ tak rychle, ale to už dorazili k přívozu, takže měl postaráno o jinou zábavu.

Zepředu se ozvalo volání a průvod zastavil, jezdci se sešupili kolem kočáru a sesedali. Mojmír projel mezi nimi, aby dohlédl na nakládání; u břehu už byl připravený velký vor svázaný z dlouhých dubových klád, na který se mohlo vejít hned několik plně naložených kupeckých vozů či pár desítek jezdců i s koňmi.

Z okna krytého kočáru vyhlédla přísná kozlí tvář vrchního písaře Sabatila a obhlédla dění na břehu.

„Ukažte mi denní záznamy,“ štěkl na celníky, kteří se prodírali houfem zbrojnošů. „A zápisy o vyplacené mzdě. Počty koní, dobytka, a tak dále...“

Už už to vypadalo, že z kočáru vystoupí, nakonec si to ale rozmyslel a poslal jen jednoho ze svých pomocníků, kteří se vezli s ním a hlídali krabice s listinami a pečetěmi – snad kdyby nějaký loupežník chtivý úředních cenností překonal ozbrojenou stráž –, aby za ně mohli hrdinně položit život.

Příčinnivý úředník zkontroloval stav voru a vodícího lana nataženého přes řeku, zda není zanedbávána povinná údržba, nechal si předložit patřičné knihy a dohlédl na řádné zapsání jejich družiny. Vozka zatím najel s kočárem na prám a brzy mohli vyrazit dál.

Na hradě už bylo na jejich příjezd vše připraveno, ale jestli Kristián očekával velkolepé přijetí plné bohatství a lesku, dostalo se mu zklamání. Pan Dadiboh si podle všeho nepotrpěl na okázalost, a ať už byly pověsti o hromadách zlata v jeho sklepeních pravdivé či smyšlené, nepokoušel se je nijak podporovat.

V ústrety jim vyšel purkrabí hradu, který poslal čeledíny postarat se o koně a ukázat zbrojnošům ubytování, sám se uctivě ujal urozených hostů a dovedl je do přijímací síně v paláci hradu. Tam na ně čekal pan Dadiboh.

Zestárl od doby, kdy ho Mojmír viděl naposled, ale to, uvědomoval si, platilo pro ně oba. Byl to už kmet se šedivými vousy a shrbenou postavou ztrácející se v přepychovém brokáto-
vém plášti, která už nijak nepřipomínala někdejšího bojovníka. Když vítal hosty, zdálo se, že jeho mysl bloumá jinde, jeho tvář byla zachmuřená, jako by mu čerstvá bolest svírala duši a nedovolovala očím vystoupit ze zajetí vrásek.

Spolu s ním tam byl jeho vnuk Radslav, mladík asi osmnáctiletý, a jak se zdálo, i na něj doléhal jakýsi stín. Tvář měl sevřenou

úzkostí a téměř nepromluvil, jen když došlo na povinný přípitek na uvítanou, tiše pronesl několik prázdných, zakřiknutých slov.

Celý dům byl zahalen jakýmsi napětím, to bylo Mojmírovi zřejmé od prvního okamžiku, nedokázal se však dobrat jeho původu.

Písař Sabatil si zřejmě nic z toho neuvědomoval. Jeho tvář, obvykle bledá, nabírala šedivou barvu, nebylo mu po dlouhé cestě dobře a vyjádřil přání trochu si odpočinout, než se pustí do práce.

„Připravili jsme všechny truhlice s dokumenty v komnatě v jižním křídle,“ ujistil jej purkrabí, „už jsem tam nechal odnést zavazadla, je tam připravené i lůžko a občerstvení.“

Písař, který pod vidinou stohu pergamenů a mnoha hodin poklidného sčítání sloupců čísel poněkud pookřál, se nechal purkrabím odvést do komnaty a pan Dadiboh zatím rozkázal sluhům, aby se postarali o pohodlí rytíře ze Žezlic a splnili všechna jeho přání. Jen krátce při tom zavadil o Mojmírovu tvář a ten měl pocit, že se chystá ještě něco říct, avšak nestalo se tak, utrousil jen něco o tom, že jde pokračovat v modlitbách, a rozloučil se.

„Vypadá to, že se tu něco stalo,“ prohlásil Kristián, jen co byli venku ze síně, a dával si pozor, aby je neslyšeli sloužící, kteří jim ukazovali cestu a táhli jejich sedlové vaky. „Možná bych se mohl vmísit mezi služebnictvo, jako že pán ráčí shánět speciální bylinky na zažívání nebo tak něco, a nenápadně se vyptat, proč jsou tu všichni tak vyjevení.“

Kristián Strachovský nikdy nepromarnil příležitost, když šlo o to připlést se do nějakého vyšetřování. Bylo mu necelých čtrnáct let a ve službách pana Mojmíra byl už téměř tři roky, prováděl ho při diplomatických cestách i při několika pátráních po vrazích a prohnanych podvodnících – a shledával tu práci zábavnější, než by snad mělo příslušet bohabojnému mladému

muži, který jednou převezme panství s několika skvělými revírů a prosperující cihelnou.

Jeho otec si pro něj výslovně žádal průpravu na všechny aspekty života rytíře a pan Mojmír nehodlal nic zanedbat. Prokládal proto čtení latinských spisků o etiketě a lekce ze zemského práva občasnými stručnými, leč výživnými výklady na praktická témata, jako je kupříkladu určení stáří mrtvoly či rozpoznání otravy rulíkem. Pro rétorická cvičení volil vedle klasiků také některé povedené soudní žaloby a na trénink krasopisu nejlépe sloužily předepsané otázky při útrpném právu.

Kristián byl pilný student, někdy se ovšem hrnul do věcí až příliš po hlavě.

„Nechceme naše hostitele urazit. Ví Bůh, o co se jedná. Na nic se nevyptávej a jenom měj oči a uši otevřené. Myslím, že se nám ty důvody brzy odhalí samy.“

Jeho prorocství se splnilo záhy. Mladý Radslav ho vyhledal, sotva v komnatě osaměli, a tiše mu oznámil, že jeho děd by si s ním přál mluvit.

Zdálo se, jako by mladík za těch pár minut ještě zestárl, jeho tvář zastíraly chmury, které se vyrývaly do kůže vráskami a oči plnily chladem. Mojmír odhadoval, že mezi ním a jeho dědem došlo k nějakému výstupu, ale nebyl si jistý, s jakým výsledkem. Když teď na Radslava hleděl, cítil z něj nejen tichý žal skrývaný hluboko v srdci, ale též jakousi tvrdou umanutost, jako by osud, jenž ho pronásleduje, byl nepřitelem, kterému se může postavit s mečem a výzvou k boji.

Nevyptával se a zamířil do hradní kaple, kde pana Dadiboha zastihl.

Jejich rozhovor byl krátký, vlastně jen pár slov, která se šeptavě rozléhala v tiché kapli pod zlaceným tabernáklem, byla to však ta nejosobnější slova, která od Dadiboha z Prosenic kdy slyšel.

„Můj syn zemřel mladý,“ řekl. „Vkládal jsem do něj velké naděje, že znovu pozvedne náš rod, osud však tomu chtěl jinak.“

Vychoval jsem jeho děti, jak nejlépe jsem dokázal, doufal jsem, že ještě stihnu na tomto světě vidět, jak naše jméno získává znovu slávu. Avšak...“

Svíce mu ozařovaly tvář shora a nechávaly jeho oči ve stínu. V té chvíli vypadal opravdu staře.

„Moje vnučka pro mne zemřela již před měsícem. Nepátral jsem po ní a její hrob podle mého soudu může být zapomenut, můj vnuk se mnou ale nesouhlasí. Trvá na uložení ostatků své sestry v rodinné hrobce. Nebudu mu v tom bránit, ani pomáhat, ty však, pane Mojmíre, jelikož ta záležitost snad spadá do působnosti tvého úřadu, bys mohl dohlédnout...“

Ta slova byla tvrdá a odtažitá, ale v jeho pohledu, jak Mojmír dobře viděl, se zračila prosba. Snad i zoufalství, které však patřilo k citům natolik umlčovaným, že nedokázalo najít cestu na povrch.

„Kde je její tělo?“ zeptal se.

„Den cesty odtud, v Častovicích. Radslav se tam chce vypravit okamžitě.“

Mojmír chvíli čekal, jestli mu starý rytíř neřekne více, jeho ústa se však sevřela a oči se odvrátily. Víc už se nedozví.

„Dobrá tedy,“ pravil a tím začala cesta, na jejímž konci čekala temnota a smrt v podobě tak podivné, že ani všechny jeho zkušenosti nenabízely způsob, jak jí porozumět.

KAPITOLA

TŘETÍ

Mojmír Mráz nechal písaře jeho dokladům o příjmech z mýta, o nákladech na údržbu cesty či mostů a dalším čísłům. Měli zastávku plánovanou na tři dny, takže by měl být zpátky včas, než družina vyrazí zase na cestu do Olomouce. Vzal s sebou jen Kristiána a dva zbrojnoše jako doprovod a krátce po poledni spolu s Radslavem vyrazili na cestu.

Kristián byl nejprve nadšený, očekával, že tato výprava by mohla znamenat zajímavé dobrodružství, po pěti hodinách jízdy ovšem už o tom poněkud zapochyboval a jeho nadšení zvolna upadalo. Rád by se dozvěděl něco víc o důvodech cesty a úkolu na jejím konci, jeho pán byl však tentokrát velmi nesdílný. A ze zamklého mladého rytíře, bledého jako umrlec, se Kristián něco vytáhnout ani nepokoušel. Ti dva jeli v čele, jako by mezi nimi panovala jakási tichá dohoda, cválali tiše, beze slova, zabraní do vlastních myšlenek, a snad ani nevnímali cestu.

Kristián se raději držel vzadu ve společnosti dvou zbrojnošů, kteří si žádné starosti nedělali a bavili se nenuceně, leč trochu obhrouble, a témata jejich rozhovoru nebyla nejpestřejší, obvykle se stočila buď k násilí, nebo k ženským.

Zastavili jen krátce u jednoho brodu, aby se občerstvili a zeptali pasáka krav na cestu do Častovic. Dál pokračovali kamenitou silnicí, která se později změnila v lesní cestu, sotva širokou

tak, aby jí projel naložený vůz. Podle brázd vyrytých v hlíně se tak občas dělo, nepotkali však nikoho. Les kolem byl zarostlý houštinami divokého maliníku a lebedou, vzduch byl cítit bahnem a vlhkostí a větve stromů se natahovaly přes cestu, takže ji už dlouho před soumrakem zahalil stín.

V tom tichu a šeru jako by se svět stáhl kolem nich a Mojmír Mráz konečně promluvil:

„Tvůj děd použil slova, že tvá sestra pro něj zemřela už před měsícem. Co tím myslel?“

„To řekl?“ opáčil Radslav tichým hlasem, jako by ani nepromluvil, jen nechal myšlenky vylétnout na světlo. „To od něj bylo kruté. Ale nepřekvapuje mě to, on Jitce nikdy nerozuměl. Myslím, že vůbec nevěděl, jak by se měl chovat k dívce, bral ji jako nějakou věc. Najímal pro ni vychovatelky, ale vždycky se mu každá něčím znelíbila a po čase ji vyměnil, aniž by se staral, co si o tom Jitka myslí. Nezajímal se o její výchovu a ona...“ odmlčel se.

„Byli jste si blízcí?“ otázal se Mojmír.

„Nevím,“ zavrtěl hlavou. „Byly chvíle, kdy... Učili jsme se společně jezdit na koni, to jsme byli ještě děti. Toužila umět číst, vždycky se vetřela do knihovny, když mi bratr Teodor dával lekce, ani ji pak neodháněl, když viděl, jaká je zapálená žačka. Přečetla mnoho příběhů a uměla si vymýšlet nové, často když chuva usnula, leželi jsme spolu pod příkrývkou a ona mi vyprávěla, třeba o lodích, co ztroskotají v bouři, když námořníci spatří mořské panny, nebo o mrtvé dívce, která se vrací ze záhrobí v podobě zlaté včely s korunkou. Vzpomínám si, že jsem pak někdy neusnul až... Ale jak šel čas, postupně se to všechno vytratilo. Později jsem měl jiné zájmy, byl jsem několik let na dvoře Jana Černoorského a ona zatím dospěla v ženu.“

„Kolik jí bylo?“

„Za tři týdny by jí bylo šestnáct a ten den se měla i vdát. Mám za to... tedy, myslel jsem si, že jí ta myšlenka nevadí, odmalička

byla zaslíbená Zbyškovi z rodu Kureckých, s nímž náš rod pojí přátelství. Můj otec a jeho otec si kdysi přísahali bratrství, takže kdyby jeden rod vymřel, druhý by převzal jeho državy, a měly být také spojeny krví. A tak hned, když se Jitka narodila, byl dohodnut sňatek. Nakonec však děd svatební smlouvu zrušil a dohodl jinou svatbu, s panem Leškem Meziříčským.“

„Skvělá partie,“ poznamenal Mojmír. Osobně znal Leškova synovce Jana Meziříčského, který měl velký vliv u dvora.

„Děd považoval za velký úspěch spojit náš rod se starým rodem pánů z Lomnice.“

„A co na to Zbyšek?“

„Nemyslím, že by to jeho otci dvakrát vadilo, součástí svatební smlouvy bylo mizivé věno. A Zbyšek, jak jsem ho poznal, zatím netouží usadit se. Je to takový divoch, co vyhledává turnaje, rád zápolí s jednoruční sekerou a štítem, i když tak přišel už o dva prsty. Radši se baví, než aby toužil převzít po otci panství. Řekl bych, že byli oba rádi, že se mohou ze smlouvy vyvázat.“

„Takže řešení výhodné pro všechny. Až na Jitku.“

„Neměla přece důvod dávat přednost Zbyškovi před panem Leškem, nikdy se nesetkala ani s jedním z nich. Myslím, že... zkrátka nechtěla se vdávat za někoho, koho jí vybrali. Možná v těch romantických příbězích, co pořád četla, viděla cestu...“

Mojmír mlčky přikývl. Začínal se mu před očima rýsovat obraz domu pana Dadiboha – starý muž otrávený životem, který se uzavřel před světem a přes své značné jmění žije asketicky, jeho mladý vnuk radši co nejdříve odchází získávat zkušenosti u dvora ve městě v kruhu přátel, zatímco jeho sestra je stále sama a může trávit čas jen vyšíváním a sněním. Utíká se do krásného snového světa plného zázraků, kde její lásku nezastaví ani smrt, vždyť smrt je přece snadné ošálit, a ona se pak může vrátit v podobě zlaté včely mezi živé.

Od dětství byla zaslíbená Zbyškovi, a i když ho nikdy neviděla, jistě ho vídala ve svých představách. Vytvořila si jeho

obraz a snad se do něj i zamilovala. Mladý silný muž, bojovník, hrdina turnajů... A náhle jí řeknou, že místo něj ji dostane zámožný úředník, kterému táhne na padesátku. Co to s její romantickou duší mohlo provést? Ovšem, kdyby měla matku nebo alespoň starší přítelkyni, která by jí výhody svazku se starším, slušným a zajištěným mužem vysvětlila, nejspíš by se s tím vyrovnala, takto však...

„Co udělala?“ nadhodil Mojmir. „Utekla?“

Radslav přikývl. „Napsala mi list, jen velmi stručný, že se zříká svého jména a přidává se ke skupině potulných komediantů jako tanečnice. Vždycky ráda tančila...“

„A jak to vzal pan Lešek?“

„Děd mu napsal, že se vážně roznemohla. Pro něj ten den zemřela. Já jsem pak od ní dostal ještě jeden vzkaz, který poslala po žebravém mnichovi. Psala, že je v pořádku a jak ji svět stále uchvacuje. Dozvěděl jsem se tak, kterým směrem míří, a nejspíš jsem ji mohl najít a přivést, ale k čemu by to bylo? Děd by jí neodpustil, zavřel by ji ve věži a nikdy už by nevyšla ven.“

„Možná by tomu dala přednost,“ zabručel Mojmir, „po pár týdnech tvrdého života v nejspodnějších koutech skutečného světa.“

„Snažil jsem se získat jakékoli zprávy, doufal jsem... ale teď už je to jedno.“

Kristián za nimi napínal uši, ale přes čvachtavé údery kopyt ve vlhké hlíně a cinkání postrojů zaslechl jen útržky rozhovoru.

„Co je to?“ zvolal náhle, protože mu souhra zvuků v uších zničehonic zakřičela falešným tónem, až mu naskočila husí kůže.

Pan Mojmir přitáhl uzdu a celá družina se zastavila. V nastalém tichu bylo slyšet jen ptáky a šumění listů ve vánku, potom však ten zvuk zaslechl znovu. Zasténání lidského hlasu, jen tičné, bez patrné síly, poslední dech sípající v hrdle.

Kraj lesa zde byl průchodnější, mezi mlázím vedla zvířecí stezka. Viděli několik tmavých dubů a za nimi prosvítaly zbytky

světla slunce, které, jak tušili, kdesi za hradbou stromů právě mizelo za obzorem. O kus dál byl palouk porostlý bochánky zeleného mechu a polehlým vřesem.

Protáhli se závojem pichlavých větviček a jejich očím se otevřel prostor jako jeviště rámované tmavými kulisami kmenů, trsy kapradin a vlákny opuštěných pavučin jako cáry staré vybledlé opony.

Spatřili tam muže v křiklavě modrých šatech, ležel na zádech a hleděl k obloze, hrdlo měl rozseknuté a mech kolem zkrápěla krvavá skvrna. Nehýbal se, jen krev z pulzující rány zvolna vytékala, hustá a lesklá jako med. Z úst mu vyšel další bublavý vzdech a trocha sražené krve.

Mojmír mávl mezi stromy a zbrojnoši s tasenými zbraněmi beze slova vyrazili do šera, i Radslav tasil dýku a rozhlížel se, zda nezahledne stopy po útočnicích, ale nikde se nic nehýbalo.

Mojmír poklekl k ležícímu tělu, viděl však, že tady už nic nemůže. Muži se nedostávalo dechu a oči byly prázdné, černé a bez života. Přesto se pokoušel ještě něco vyslovit, s posledním úsilím zvedal zkrvavené rty k uchu postavy, jejíž rozmazanou siluetu nad sebou viděl.

„Noční... motýl...“ zašeptal umírající.

Mojmír se nakláněl těsně k jeho tváři, ale víc už nerozpoznal, poslední dech se rozplynul ve vánku. Nezbylo mu než zatlačit zakalené oči a zašeptat pár slov modlitby.

Kristián se chvíli zdržel, když uklidňoval koně rozrušené náhlým zastavením. Poznal na nich, že je něco děsí, chřípí se jim nadouvalo a trhali ušima, jako by věděli, že nablízku je nějaký dravec, a jen neznali jeho podobu. „Jsme na tom stejně,“ zašeptal jim a připadal si proti těm velkým vyděšeným zvířatům strašlivě malý. Přesto jim musel dodat jistotu, to už se od člověka očekává, i od kluka, jako je on.

Svázal jim uzdy a přivázal je k větvi u cesty. Pak se prodral na palouk a uviděl svého pána nad mrtvým tělem.

„Lupiči?“ zeptal se tiše.

„Zřejmě,“ pravil pan Mojmír a ukázal na šňůrku u opasku mrtvého, čerstvě přeříznutou.

Uvolnil mu ruce, které měl zkroucené pod tělem, jak se pokoušel zvednout. Dlaně pevně sevřené měl plné listí.

Mojmír mu je očistil a položil na břicho.

„Jsou tu dva prsteny,“ ukázal. „Na malíku a prsteníku pravé ruky. Určitě jich však nosil víc, už podle toho, jak je kůže otláčená. Nejspíš mu je stáhli. Ale proč ne tyto dva?“ přemýšlel nahlas.

„Třeba to nešlo,“ navrhl Kristián.

„Nebo je něco vyrušilo,“ přidal se Radslav.

Mojmír narovnal voskový prst pevně zaťatý do dlaně. Smrt už překonala odpor vůle a dovolila mu prsty pohnout. Potrvá to teď nějaký čas, kdy je tělo volné jako ve spánku, pak svaly ztuhnou jako kámen a dalších pár dní se budou pomalu uvolňovat a mířit k definitivnímu konci.

Stáhl jeden prsten. Nešlo to snadno, ale lupič by s tím jistě problém neměl, i kdyby měl prst zlomit.

„Je stříbrný,“ řekl. „Nebude to nejlepší stříbro, podle toho, jak je prsten ohlazený, ho musel často leštit, aby nečernal, ale svou cenu má. Určitě by se dal roztavit a zpeněžit.“

Dál prohlížel ruku mrtvého. Neviděl žádné stopy násilí, jen hlínu za nehty, které byly dokonale upravené. O tyto ruce se pečovalo.

„Slyšeli nás přijíždět, a utekli,“ mínil Radslav.

Mojmír pochybovačně potřásl hlavou.

„Stačilo přikrýt mu ústa a počkat, až projedeme. Ostatní prsteny stáhli bez odporu, nejsou tu žádné škrábance, museli to udělat, dřív než mu prořízli hrdlo. Protože pak už měl prsty zkroucené křečí. Proč se tak náhle rozhodli ho zabít?“

„Vypadá jako malíř,“ mínil Radslav. „Nebo krejčí.“ Zvedl odhozený baret s bažantím pírkem a prohlédl látku. „Křiklavé

šaty, ale ne zrovna drahé. Žádný silák to nebyl, jen sotva by se jim mohl bránit.“

Kristián si nemohl pomoci a stále se vracel pohledem ke krvavé ráně na krku mrtvého. Bylo to nepřírozené, znepokojivé, jako by se oči stále nemohly smířit s tím, co vidí, a potřebovaly se přesvědčovat, že to je skutečnost. Ty dva obrazy – člověk, ne jiný, než jaké potkáváte každý den, a obnažené maso pod rozervanou kůží – se v jeho mysli odmítaly spojit dohromady.

Bílá tvář měla pokojný výraz, snad lehce překvapený, ale nebyl to obličej někoho, kdo zahlédl vlastní smrt, spíše jako když u sváteční tabule čekáte polévku a přinesou vám nadívané hlemýždě.

„On nevěděl, co se děje,“ slyšel vlastní hlas.

Obrátil se na svého pána, který ho jedním okem zachmuřeně pozoroval.

„Má roztažené zornice,“ řekl Mojmir. „A na tváři nějaký prášek. Podle všeho ho omámili.“

„Pak ale –“

„Byl při vědomí, když jsme ho našli,“ pokračoval Mojmir v úvahách. „Snažil se něco říct.“

Zbrojnoši se vrátili z lesa s nepořízenou.

„Žádné stopy,“ hlásil Boreš, vyšší a šlachovitější z nich. „Neměli koně, ani žádný náklad.“

„Tráva je tu pošlapaná,“ přidal se druhý, Olota, trochu zadýchaným hlasem. „Ale ráno tu běhalo pár divokých prasat, takže těžko něco vyčteme. Budou už daleko.“

Mojmir Mráz pohlédl k obloze a stočil zrak ke korunám stromů. Les byl tichý, ptáci se ukryli a nedávali o sobě vědět. Něco je poplašilo.

„Jsme už blízko městečka,“ pronesl Radslav. „Měli bychom tam toho ubožáka dopravit.“

Ovázali mu hlavu kusem plátna a naložili ho na jednoho koně, Boreš pak kráčel vedle něj a zvíře vedl. Ostatní jeli krokem jako v pohřebním průvodu.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Cesta již nebyla dlouhá, takže i pozvolným tempem dorazili do cíle dřív, než zmizely poslední červánky. Les skončil a před nimi se otevřelo údolí, dole protnuté hadím tělem malé říčky, na jejíchž obou březích se rozkládaly domky. Viděli políčka, úzká a dlouhá, která se za každým domkem zvedala do mírného svahu, zelené louky táhnoucí se dál podél řeky, až ke hrázce, kde se řeka rozšiřovala do rybníka obrostlého rákosím, nedaleko se třeptil náhon ke mlýnu.

Byly tam malé domky z mazaniny s doškovými střechami i větší roubené s rozsáhlejším dvorem obehnaným zdí, honosnější stavení obklopovala protáhlou trojúhelníkovou náves, na jejímž horním cípu vystupovala nad úroveň střech věž kostela. Silnice pak pokračovala do protějšího svahu až ke hradbám tvrze, jež majestátně shlížela do údolí. Dál se táhl les.

Tichý hlas zvonku ohlašujícího klekání doléhal tesklivě až k jezdcům, zatímco sjížděli rozbahněnou cestou. Ve vzduchu se vznášela vůně páleného dřeva, míjeli mýtinu, na níž doutnal milíř s dřevěným uhlím. Uhlíř, který při hlasu zvonu poklekl k modlitbě, nyní spatřil jezdce a nedůvěřivě se po nich obracel.

Prvním stavením, na které narazili, byla kovárna. Viděli otevřený přístřešek s výhni a odstavený vůz, na kterém se pracovalo,

kovář s pomocníkem zrovna připojovali kolo a i oni zanechali práce a hleděli na průvod projíždějící kolem.

Cesta se dál svažovala a vinula se mezi lukami, nad trsy trávy se třepetala hejna jepic a ozývalo se večerní volání žab. Nedaleko se dala tušit mokřina nebo možná slepé rameno říčky.

V trávě postávala skupina dětí se stádečkem koz, které hlas klekání volal domů, i ony se zastavily na místě a koukaly na koně a jejich jezdce.

„Hej, špunti,“ křikl na ně Olota, „kde najdeme rychtáře?“

Nejodvážnější z kluků vystoupil a po chvíli váhání mávl rukou dál po cestě.

„Tam na návsi, bílý dům se znakem holuba. To je mrtvola?“ dodal jedním dechem.

„Huš, než na vás přijde klekánice,“ hodil po nich neviditelným kamenem, a děti se rozprchly.

Cesta se u prvních domků napojovala na širší a používanější silnici, kterou se přijíždělo z jihu. Dál na západ se táhla obecní louka, pak byl brod a za říčkou, než zase začínal les, stálo několik vozů. V dálce bylo vidět poblikávání ohně, který mezi nimi hořel a črtal jejich siluety na tmavém pozadí stromů.

„Proč stojí tak daleko?“ divil se Kristián. „Jako by se stranili ostatních.“

„To jsou asi vozy kejklířů,“ promluvil Radslav, ale víc už nedodal.

Blížili se k hradbě z kůlů a proutí, hlína tu byla rozbrázděná stopami kol a opodál za proutěnou ohradou viděli několik odstavených kupeckých vozů přikrytých plachtami. Následovaly řady stájí a nízká budova zájezdního hostince, kde se svítilo a doléhal odtud vzdálený halas a smích.

Dřevěná palisáda měla širokou otevřenou bránu s rákosovou stříškou, dost velkou, aby jí projel naložený vůz. Vedle se krčil domek se zavřenými okenicemi, snad pro ponocného nebo

obecního biřice. Jestli však někdo vyhlížel ven a vzal přítomnost jezdců na vědomí, nedal to nijak najevo.

„Myslel jsem si,“ nadhodil Kristián, „že bude mít kamenné hradby, když je to městečko.“

„Za hradby pole neschováš,“ odvětil Olota. „Dokud tě živí hlína, netoužíš tolik obehnat se kamenem a odříznout se od ní. Ti místní, to jsou pořád hlavně sedláci, pro ně je to jako odtrhnout se od prsu. Musejí si dlouho zvykat.“

„Tihle by možná hradby ocenili,“ kývl Boreš k vozům odstaveným na prostorném dvoře hostince, mezi kterými vyhlíželi zachmuření čeledíni a podezřívavě si měřili projíždějící skupinu. „Mají tu hodně věcí k uhlídání. Hádám, že se tu musí vystřídat slušná řádka kupeckých vozů.“

„Častovice mají právo pořádat půlroční jarmark a právo skladu,“ vysvětlil Mojmír. „Každý kupec, který projíždí kolem, zde musí zastavit a nabídnout své zboží. Vypadá to jako drobnost, ale je to přesně ten první krok, kterým se z vesnice začne stávat město.“

„Pokud je tu dost pocestných, kteří se jí raději nevyhnou,“ uvažoval Kristián a pohled se mu stočil k tělu ležícímu jako vak na koňském hřbetu.

Boreš se na něj přes koňskou hřívu zazubil.

„Když jsi pár dní na cestě divokým krajem, vezmeš zavděk místem, kde se můžeš najíst a napít, i když se kolem potulují loupežníci. Podříznout tě můžou kdekoliv, ale to ti nesmí zkazit chuť ze žejdlíku dobrého piva.“

„Nemluv tak,“ ohradil se Kristián a hlas se mu zachvěl. „Duše toho nebožáka tu ještě někde bloudí a hledá cestu k nebi...“

Oba zbrojnoši se hotovili k dalším hrubým poznámkám, protože smrt, jak jí uvykli na bojišti, se nejlíp odháněla smělymi řečmi a každý padlý měl podle nich právo být doprovázen k poslednímu soudu bez nářků a lítosti jako muž, co se nezalekne. Ale pan Mojmír je okřikl, a tak raději pokračovali mlčky.

Blížili se k návsi a domů i zevlounů přibývalo. Domy s kamennou podezdívkou už nestály roztroušené, jako by prostoru bylo všude dost, mačkaly se jeden na druhý, některé se dokonce zvedaly do vyššího patra a ve dvou řadách ohraničovaly svažitý plácek stoupající až k boční zdi kostela.

Uprostřed prostranství stála kašna se vzpřímenou ženskou postavou, která držela na rameni džbán, z něhož zurčela voda; socha byla z ohlazeného, lehce nazelenalého kamene a jistě tu rozlévala říční vodu už drahně let. Prostranství kolem dláždily velké oblé kameny a našly se i kamenné lavice, na nichž mohli sousedé spočinout, vydechnout si a vyměnit si novinky, než půjdou dál ke stánkům kramářů v podloubí na severní straně, nebo na jih k rybímu trhu. Kroky koní na tvrdých kamenech se hlasitě rozléhaly.

Tohle všechno, myslel si Kristián, patří k drobnostem, kterými se obec snaží vymanit ze svého vesnického stavu a stát se městem. Vyvést koryta pod zemí od řeky ke kašně muselo dát práci, a jistě hlavním důvodem nebylo ušetřit pár kroků k vodě. Možná by zdejší lidé ani nedokázali říct, proč je to důležité, ale cítili to. Už to nebyla jen půda, k níž byli připoutáni, ale pevný kámen dlažby, soch na kostelní zdi, velkých a věkovitých stavební, jež tu přetrvávají dlouho po jejich smrti.

Dům rychtáře Penkvarta měl bílé průčelí a střechu krytou dřevěnými šindeli obrostlými mechem. Velká brána do dvora byla otevřená a vevnitř stál vůz naložený senem, které dva pacholci skládali do přístěnku, další nosil koše se sklizenou řepou do sklepa. Opodál bylo vidět holubník a dvorek se slepicemi a další hospodářské budovy z proutí a mazaniny. Pán domu stál u jedné z nich a mluvil s čeledínem, který vedl mladé telátko na provaze. Tam uvnitř jako by skončila hra na hledání věčnosti v chladném kameni a ukázal se opravdový, živý svět, v němž rostlo obilí a rodila se zvířata – a také umírala, protože i město, jakkoliv odolné pomíjivosti času, potřebuje jíst.

Ta otevřená brána, napadlo Kristiána, byla, jako když se strhne pečlivě nalíčená kůže a odhalí se lesklé maso a cévy tepající krví... Zavřel oči a zachvěl se, pokusil se odehnat představu otevřené krvácející rány. Nebylo to snadné.

Hospodář si všiml jezdců a vyšel k bráně podívat se, co jsou zač.

Měl na sobě koženou halenu přes prostou košili a byl trochu cítit chlévem, neměl žádný odznak úřední hodnosti, jen výraz očí v tučné tváři se střapatými licousy naznačoval, že nemluví jen sám za sebe, když vítal návštěvníky.

„Zdař bůh, urození páni, čím mohu...“

„Jsme na cestě k domu pana Kazimíra z Častovic,“ pravil Mojmír, „a v lese jsme narazili na umírajícího muže. Už jsme mu nemohli pomoci.“

Rychtář přešel zrakem tělo. Plátno, jež omotávalo hlavu a ramena, dole mokvalo krví.

„Víte, kdo to je?“ otázal se.

„Ne. Jak bychom to mohli vědět?“

„Myslel jsem... že vám třeba řekl svoje jméno nebo...“

„Nestačil říct téměř nic.“

Rychtář pozvedl ruku, jako by se chystal odhalit mrtvému tvář, ale rozmyslel si to.

„Myslím, že je to Florian Suka, bradýř. Podle těch šatů. Ale co by dělal v lese?“

Mluvil pomalu a každé slovo jako by převaloval na jazyku. Mojmír takřka pociťoval nutkání seskočit z koně a trochu s ním zatřást.

„Má rodinu, která by se postarala o tělo?“ otázal se.

„Ne. Měl pokojík nad lazebnou, ale žil sám. Tedy...“ Rychtář si přešel mohutnou dlaní zátylek, asi aby popohnal myšlenky. „Nejlépe bude, když ho odvezeme přímo do márnice.“

Nikdo na to nic neřekl, a tak rychtář sám sobě přikývl, obrátil se a zašel do domu.

„Neměli bychom se zdržovat,“ pravil polohlasem Radslav, ale Mojmír mu položil ruku na rameno v uklidňujícím gestu.

„Je pozdě, za chvíli bude tma. Stejně si musíme nejprve promluvit se zemanem Kazimírem. Pak se uvidí.“

Kolem skupiny se zastavovali další zvědavci, zpráva o podivné návštěvě se šířila. Byli tam muži v odřených pracovních oděvech, ale i dobře oblečení měšťané v šatech podle poslední módy a dámy v závojích se zdobenými čepci, jako by chtěly doložit, že místní trhy opravdu nemají nouzi o zboží, tak jak to Mojmír odhadoval.

Rychtář vyšel a na hlavě měl úřední široký klobouk z pevně vycpané černé látky a s vyšívaným našaseným lemem, který mu důstojně přepadal přes rameno. Nic jiného na svém oděvu nezměnil, ale zdálo se, že klobouk, který se mu jako talíř pohupoval nad čelem, dal divákům dostatečně najevo závažnost chvíle. Všichni mu ustoupili a on se vydal v čele procesí vzhůru po návsi ke kostelu.

Kostel stál na vyvýšenině obehnané pevnou zdí a představoval tak jediné opravdu opevněné místo, které tu viděli. Snad v dávných dobách, kdy vesnici založili, byl právě kostel útočištěm, kam se mohli stáhnout obyvatelé v době nebezpečí, to bylo jistě dříve, než na kopci postavili tvrz.

Mohutná zeď působila starobyle a poznamenaně léty, občas mezi puklinami ve staré omítce prorůstala tráva, stále však čněla majestátně nad návší. Dva sloupy se sochami svatých ji v místě, kde začínalo schodiště k hlavnímu vchodu, přerušovaly. Mohutný kamenný portál se zvedal do lomeného oblouku zdobeného zašlými ornamenty, okovaná křídla brány byla otevřená a zívala temnotou. Kostel měl čtyřhrannou hlavní věž s vysokou špičatou střechou, k níž se přimykala téměř čtvercová kostelní loď s úzkými, jako varující prsty protaženými okny. Kolem rostlo několik košatých lip, které jako by měly za úkol dodávat zasmušilé budově patřičně zbožný stín i ve dnech zalitých sluncem.

Minuli schodiště a pokračovali dál podél zdi. Jak se země ve svahu zvedala, zeď se snižovala, takže po chvíli mohli ze sedla přehlédnout její vrchol a spatřit zadní stěnu kostela, pruh země s několika malými křivými jabloněmi, nízkou budovu fary, přístřešek pro ovce a pak už oddělené prostranství hřbitova.

Hřbitov začínal u paty kostelní věže, kde bylo místo pro nejvýznačnější nebožtíky. Podél hlavní cesty směrem k bráně byly vidět honosné kamenné kříže a náhrobky, zatímco vzadu v nejodlehlejší části bylo místo pro chudáky. Mezi hroby rostly ovocné stromy, jabloně a hrušně, uprostřed pak stál veliký kříž se sochou spasitele.

Mojmír sesedl a prošel branou jako první. V hlíně mezi kamenným klenutím byla vyhloubená jáma vyplněná zatlučenými kolíky. Měla bránit tomu, aby se na hřbitov dostala zvířata, a když se překonala i tato poslední překážka, pohltily návštěvníka ticho a klid onoho zvláštního, uzavřeného světa, kde čas téměř neplyne.

Rychtářův pacholek běžel napřed, aby přivedl kostelníka. Vrátili se s dubovým prknem, na které s pomocí zbrojnošů složili mrtvé tělo. Pak s ním zamířili k budově márnice, která se krčila u zdi po pravé straně.

Zatímco se lopotili s tělem, Radslav prošel po cestičce vysypané říčním pískem a rozhlížel se tichým hřbitovem. Zrak mu tékal po náhrobcích a kamenných křížích, pátral po jméně nebo nějakém náznaku.

„Nemyslím, že bude tady,“ pravil Mojmír, který jej následoval a nyní se mu postavil po boku.

„Je tu čerstvý hrob,“ ukázal Radslav. „Ale jméno je jiné. Anna Šabalova. Mohla si tak říkat?“

Mojmír zavrtěl hlavou. „Potulní kejklíři se nepohřbívají mezi hřbitovními zdmi. Bude mít hrob za zdí, mezi sebevrahy a nekřtenci, či možná někde u rozcestí.“

Mladému rytíři ztuhly svaly na tvářích.

„O cestách na onen svět mnoho nevím. Ty, pane Mojmíre, myslíš, že její duše může...“ odmlčel se.

Mojmír si přitáhl těžký plášť blíž k tělu, chlad toho místa zalézal pod kůži.

„Víra nás učí, že o spasení rozhodují naše skutky. Ne hlína, do níž nás uloží. Tohle všechno, náhrobní kameny, zlatá písmena, kříže ze železa a kamene, ty neslouží mrtvým, ale živým. Jako připomínka. Jsou to jen zvyklosti nás smrtelníků. Mrtví se ani za mák nestarají, jak honosný bude jejich hrob, a jsem přesvědčený, že se o to nestará ani Nejvyšší.“

Radslav na okamžik stáhl tvář do úšklebku takřka nevhodného pro tuto chvíli a místo.

„Ty, pane, snad nevěříš, že světské statky se promění ve statky věčné? Že nákupem správných odpustků si lze zajistit lepší přijetí v rajské zahradě?“

„Vyznávám kalich,“ zabručel Mojmír, „takže bych neměl věřit na odpustky žádného druhu, ale nechtěj po mně teologické disputace. Jestli jsem se za svůj dlouhý život něčemu naučil, tak snad jen tomu, že nic není tak jednoduché, jak se jeví. Ale jednomu věřím. Že když má boháč činit pokání, pustit mu žilou o pár kop grošů je mnohem účinnější než sto zdrávasů a týden půstu.“

Radslav si dovolil krátký úsměv a Mojmír na něj jedním okem mrkl.

„Pojď, příteli,“ řekl pak, „zjistíme, co se zjistit dá.“

KAPITOLA PÁTÁ

Kostelník Hykl byl podsaditý chlapík s řídnoucími vlasy a úlisným, vypočítavým pohledem.

Když složili nebožtíka na máry, řekl, ať jej v nohou ještě nadzvednou, podložil prkno špalíkem a u hlavy pak postavil dřevěné vědro, protože krev už začala stékat. Potom nožem rozřízl provaz a nechal nasáklé plátno spadnout do vědra, sražená krev v několika chuchvalcích se poroučela za ním. Vzal džbán s vodou a omyl mrtvému hlavu, zbytky krve a vody otřel kusem hadru a odhrnul mu vlasy z čela. Všechno to vykonával nevzrušeně a metodicky, asi měl s mrtvými své zkušenosti a neznervózňovali ho, totéž se však nedalo říci o živých. Přítomnost rychtáře a zbrojnošů, k nimž se pak přidala ještě dvojice rytířů, ho vyváděla z míry víc než zavražděný muž. Ošíval se, každou chvíli se ohlédl přes rameno a dvakrát či třikrát mu ruka sjela k pasu, kde měl přivázanou čturu, ale vždycky se zarazil a lok si odepřel.

„Je to Florian Suka. Někdo mu prořízl hrdlo dýkou,“ zkonstatoval rychtář. „Bylo to v souboji?“

„Nemyslím si,“ odvětil Mojmír. „Ale rád bych znal názor zkušeného ranhojiče. Máte tu někoho, kdo se vyzná v takových zraněních?“

„Koukáte na něj,“ kývl rychtář k mrtvému muži. „Suka uměl rovnat zlámané kosti a zašívát rány, i masírovat bolavá záda

a vyříznout vřed. Je to smůla, že to muselo potkat zrovna jeho. I když pár manželů si asi oddechne.“

Mojmír hleděl do opuchlé, zčernalé tváře a snažil se odmyslet si stopy smrti. Jistě to byl pohledný muž, jaký se ženám líbí.

„Co mi o něm můžeš říct?“ zeptal se.

„Nu...“ Rychtář si mnul zátylek a pomalu vážil slova, zatímco kostelník zkušenými pohyby svlékal mrtvému šaty, aby jej mohl převléknout do rubáše. Venku se zešeřilo, okénkem přicházelo velmi málo světla, z mrtvého a jeho posledního průvodce se stávaly jen stíny.

„Přišel k nám před nějakými dvěma lety,“ vyprávěl rychtář. „Mistr lazebník ho přijal jako bradýře a ranhojiče a byl s ním spokojený, pokud vím.“

„Měl s někým neshody?“

„Tedy...“ soukal ze sebe rychtář, „šly jisté řeči. Ale nerad bych...“

„Mluvil jsi o souboji,“ připomněl Mojmír. „Napadl tě někdo určitý, kdo by si s ním chtěl vyřídit účty? Některý z těch manželů?“

„Ale ne, to vůbec ne! Říkal jsi přece, že to bylo na cestě. Mohl narazit na Mlčenlivého Janka nebo jiného rabiáta, bůh ví, že na předměstí se potulují různí pobudové...“

„Ale ne v lese,“ ozval se náhle kostelník ze svého stínu. „Nikdo s trochou rozumu se nebude toulat v noci v lese.“

„Ovšem,“ odkašlal si rychtář, „v uličkách za hradbami můžete po setmění potkat všelijakou chamraď, to jistě. Snažíme se udržovat pořádek, ale přichází sem spousta vandráků, zvláště teď, když se blíží jarmark.“

„Co je zač ten Mlčenlivý Janek?“ otázal se Mojmír.

„Nu, je to lapka. Pár lidí na něj narazilo na cestě nedaleko městečka. Prý je to chlap jako hora, má palici a šátek přes tvář. Vynoří se, vezme si, co chce, a zase beze slova zmizí. Proto se mu tak začalo říkat. Ale nikdy nikoho nezamordoval, proto mi to bylo divné. Ledaže by se s ním Suka pustil do křížku...“

„Tenhle?“ uchechtl se kostelník a posměšně zvedl vyzáblou paži mrtvého. „Když i bednář Výmola se rozklepal jako ratlák, radši mu dal bez řeči váček a ani nepípl... Byl bílej jako stěna, když o tom vyprávěl.“

„Kdy se to stalo?“

„Je to už pár neděl,“ odvětil rychtář rozvážným hlasem. „Mlčenlivý Janek se objevuje jenom zřídka, vybírá si osamělé pocestné. Vždycky jsme pak s biřici a s muži pana Kazimíra pročesali les kolem místa, kde k tomu přepadení došlo, ale nikoho jsme nenašli. Objeví se a zmizí, možná se toulá po cestách...“

„Jsou horší věci, na které můžete v lese narazit,“ zamumlal si kostelník pro sebe. „Třeba Noční motýl.“

Ta poslední slova byla tichá, Mojmír si ani nebyl jistý, zda slyšel správně, nebo jej klame vlastní fantazie.

„Co jsi řekl?“ zeptal se ostře. „Co je Noční motýl?“

„Cože, já?“ zajíkl se příkrčený muž. „Přece... Noční motýl, víla. Říká se, že se toulá lesem...“

„To jsou nesmysly,“ zabručel rychtář. „Povídačky pro děti.“

„Viděli ji,“ vedl si kostelník svou. „Křmář Bouchar a taky hrnčír Kalina, přísahali, že jí stáli tváří v tvář. Vždyť i ta nebožáčka –,“ zarazil se a spolkl další slova.

Radslav dosud stál mlčky stranou, ale teď náhle vykročil a vrhl na něj ohnivý pohled.

„Mluv,“ vypálil na něj, „přestaň s těmi náznaky a řekni, co chceš říct!“

Kostelník nevypadal, že by ve skutečnosti chtěl něco říkat, spíše by se raději zavrtal ještě hlouběji do hliněné podlahy, ale ta slova přesto musela ven.

„Ta holka, komediantské děvče... bylo to, jako by ji schválně provokovala. Měla křídla s barevným peřím a byla celá taková namalovaná... A pak se jí stala ta věc. Jako by probudila nějakou sílu...“

Zarazil se a pohlédli k východu. Zvenčí se náhle ozvaly těžké kroky a ve dveřích se objevila vysoká postava v kněžské kutně. Zpod šedivých chomáčů vlasů přikrytých černým biretem vyhlížela kostnatá tvář s mírně povislou kůží a pronikavýma očima, jen matně mihotavě osvětlená jako odraz měsíce v tůni.

Kněz zůstal stát na prahu, v ruce držel kahan a v jeho světle si prohlížel chmurnou společnost.

„Bojte se pouze hněvu Hospodina,“ pronesl. „Kráčejte cestou přímou a nenechte ďábelská mámení otravovat vaši mysl.“

„Otče Bořivoji,“ pravil rychtář dýchavičně, jako by chtěl narušit to až příliš nadpozemsky působící zjevení božího služebníka. „Přinesli tělo, asi ubité loupežníky.“

„Tvrdí snad někdo,“ zahřímal kněz se zrakem upřeným na sinalého kostelníka, „že smrt toho muže byla způsobená nečistými silami?“

„Jsem zmocněnec zemského soudu,“ zasáhl Mojmír klidným hlasem, než snad kněz přikročí k obvinění z čarodějnictví, „a mohu prohlásit, že příčinou smrti byla rána nožem.“

Duchovní spokojeně přikývl, proti takovému způsobu skonu nic nenamítal.

„Musím zde žet neustále čelit pověrám a důvěře prostých lidí v různé pochybné modly. Víra místních hříšníků je chabá a raději se upínají k nečistým mámením než k čistotě a pokání.“

Z místa, kde stáli oba zbrojnoši, se ozvalo tiché: „Kdo by to byl řekl?“ ale kněz to patrně nepostřehl.

Mojmírovi se v té chvíli zezdalo, že si kostelník nějak podezřele prohlíží šaty mrtvého, přistoupil proto blíž a vzal mu modrý kabátec z rukou. Prohmatal jej, ale neobjevil žádnou skrytou kapsu ani nic jiného, co by mohlo poskytnout vodítko. Byl to oděv, u jakého se klade důraz spíš na vzhled než pohodlnost, rukávy a vycpaný hrudní díl byly ušité z lesklého feřtatu, avšak zbylé méně viditelné části byly jen z laciné vlněné látky.

Přešel zrakem nahé tělo, ale neviděl žádná další zranění ani stopy po boji. Všiml si prstů, které už začínaly modrat, skvrn na nohou a kolem úst od toho, jak se zbytky krve pod kůží přelévaly, když bylo tělo převáženo. Krása mladého muže už byla nenávratně pryč.

„Ta dívka, o které jsi mluvil,“ ozval se Radslav, „kde leží?“

„V severním rohu,“ odpověděl kostelník, „mimo posvěcenou půdu. Jako jiní re—“

Zarazil se právě včas, aby mu neuniklo slovo revenant, jeho představený by jistě nerad slyšel o mrtvých vstávajících z hrobu. V myslích prostých lidí byla každá nepřirozená smrt podezřelá a její adresát se mohl snadno objevit zpátky v tomto světě.

„Zde na hřbitově?“ ujistil se Mojmír.

Slova se chopil kněz. „Vzhledem k původu a způsobu smrti jí byl zapovězen pohřeb ad sanctos et apud ecclesiam, byla však pohřbena intra muros, dle pokynu urozeného pána.“

„Pan Kazimír je patronem kostela?“ zeptal se Mojmír.

„Samozřejmě,“ odvětil kněz, což bylo trochu neuctivé vůči rychtáři, který tu stál jako zástupce obce. Třebaže jeho úřad podléhal rovněž lennímu pánu a nikoli městské radě, význam jeho role byl spojený s významem pospolitosti měšťanů a nebylo vhodné připomínat, že její duchovní záležitosti musí finančně podporovat zdejší vrchnost.

„Bude třeba přenést ostatky,“ řekl Mojmír. „Přihlásila se její rodina. Vyrozumím v tomto smyslu pana Kazimíra.“

Kněz na něj pohlédl překvapeně, ale nic nenamítal. Zeptal se jen: „Kdy má dojít k exhumaci?“

„Zítra. Není třeba věc odkládat.“

Kněz mlčky kývl hlavou, pak se obrátil k mrtvému tělu a chytil se dát mu požehnání na jeho poslední cestě.

Mojmír už to zatuchlé šero a mrtvolný pach márníční přípravy nemohl vydržet, raději vyšel ven na vzduch a jeho druhové jej ulehčeně následovali.

Rychtář si nechal od zbrojnošů přesně popsat místo, kde tělo našli, a chtěl se tam hned za svítání s biřící vydat a pořádně prohledat okolí.

Mojmír zatím pokynul Radslavovi mezi stromy do odlehle části hřbitova, jenž už tonul v šeru. Vydali se pod převislými větvemi jabloní ke kamenné hradbě.

„Ten severní roh...“ začal mladý rytíř. „Co tím myslíš?“

„Na hřbitovech bývá takové místo. Je ze všech stran obehnané zdí, takže nebožtíka musejí přehodit. Když neprojde branou, není ve společenství ostatních, ale ve stejné půdě ano. Je to místo pro ty, kdo nemohou být přijati, ale není správné je ani vyhnat.“

„Nikdy jsem se o tyto věci nezajímal,“ přiznal Radslav.

„Proč bys měl? Jsi mladý, smrt pro tebe nic neznamená.“

„Ba ne, teď už ji vidím jako starou známou. Jako by na mě odevšad kývala prstem.“

Došli do temného rohu. Zeď byla v těch místech porostlá starým břečtanem a sahala asi po ramena. Prostor za ní nebyl velký, vešlo se tam jen asi osm hrobů, bez označení, pouze prostá prázdná návrší obrostlá býlím. Jediný z nich byl čerstvý, pokrytý rozpraskanou hrubou hlínou plnou kamenů. Ani ten nebyl označený, pouze u paty byla zabodnuta větvička s vpletenou červenou stuhou.

„Tak tady...“ začal Radslav a hlas se mu vytratil.

Mojmír ho poplácal po rameni.

„Vrátíme se sem zítra. A všechno zařídíme.“

Zamířili zpátky ke koním, které nechali u brány, čehož využil Kristián a počkal tam s nimi. Návštěvu ztemnělého hřbitova si rád nechal ujít.

Nasedli a vydali se po cestě k tvrzi.

KAPITOLA

ŠESTÁ

Tvrz stála v příkrém svahu, sevřená z jedné strany skalami a z druhé strží. Stranu z údolí uzavírala zeď s branou a hlásnou věží pobitou starým, zčernalým dřevem.

Uvítal je vyzáblý správce s kyselou, utrápenou tváří a vlasy prokvetlými šedinami, přestože ještě nemohl být tak starý. Pohyboval se trhanými neklidnými kroky, jako by nevěděl, kam dřív, a trochu při tom napadal na levou nohu.

Nádvoří bylo tmavé, žhnuly tam jen uhlíky v několika železných koších a osvětlovaly nejbližší okolí mdlým, narudlým světlem. Poblíž se pod přístřeškem v průvanu teplého vzduchu sušily kančí kůže přibité na prknech.

Správce přivolal dva pacholky, kteří od uhlíků zapálili pochodně a posvítili na cestu ke vchodu. Boreš a Olota pak spolu s nimi odvedli koně ke stájím, zatímco urození návštěvníci byli uvedeni do síně.

Jejich pozdní návštěva vzbudila překvapení, pan Kazimír z Častovic je vítal v pohodlné lovecké kazajce a ani se nesnažil o obřadnost. Nejspíš mu vyrušení přišlo vhod, řešil zrovna se svým šafářem záležitosti panství, po stole měli rozložené listiny, spíše jen cáry šedivého papíru s jednou dvěma načmáranými větami a otiskem palce místo pečeti. Měli je rozdělené do spousty hromádek a někdo z nich postupně opisoval údaje na

velký list pergamenu. Patrně to byl hubený správce, Mojmír tak soudil podle tichého zaúpění, jež vydal, když hradní pán celou hromadu jedním pohybem shrábl do truhly, aby uvolnil stůl.

„Na pečený kančí bok je vhodná chvíle vždycky,“ prohlásil. „Svou záležitost mi přednesete po jídle.“

Rozkázal sluhům přinést druhou večeři a připravit komnaty, sám se chopil džbánu a nalil medovinu.

Byl to asi čtyřicetiletý kostnatý muž s převislým horním rtem, pod kterým mu přední zuby trochu přečnívaly, což mu dodávalo nečitelný, trochu komický výraz, ať už se mračil, nebo smál.

Než usedli, vstoupil do síně další muž, mladík s rovnými, pečlivě upravenými světlými vlasy a masitou bezvousou bradou, Kazimír ho představil jako svého synovce Heřmana. Byl zhruba stejně starý jako Radslav, kterého uvítal jako přítele, ale bylo zřejmé, že jeho příjezd jej naprosto překvapil.

„Psal jsem ti přece...“ začal, když se objali a potřásli si pravicí, „že ta dívka...“

Radslav jej umlčel gestem a šli se posadit. Na vysvětlování bude čas.

Kristián byl jako na trní, doufal, že se konečně dozví podrobnosti, ale pan Mojmír se jen pohodlně rozvalil v židli, připil hostiteli na zdraví a pochválil jeho mok.

„Mám včely u severního svahu, sbírají lesní med. Lesy jsou tam hluboké, ani jeleni se tam neproderou, a snad ani lišky. Jen včely. Chtěl jsem ten kus lesa dát vypálit, ale už chápu, proč to můj bratr nikdy neudělal. Ten med má... kouzlo.“

Mladý Heřman udeřil hlasitě kalíškem o stůl, jako by ho ta slova popudila, ale vzápětí se usmál a stín z jeho tváře zmizel tak rychle, jako se objevil.

„Otec měl včely rád,“ řekl.

„Ano, v tom on se vyznal,“ přitakal Kazimír. „V lovu ne. Nechával les úplně zpustnout. Nevěděl...“ začal nůž do propečeného